

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

İNSAN HAKLARINI İNCELEME

KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

3'üncü Toplantı
14 Temmuz 2023 Cuma

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Derya Yanık'ın, Komisyonun bugünkü gündemine ve Komisyona yapılan bireysel başvurulara ilişkin açıklaması

2.- Komisyon Başkanı Derya Yanık'ın, Cumhuriyet Halk Partisi Grubuna düşen üye seçiminin yapılmasını hatırlattığına ve alt komisyonların üye seçimine ilişkin açıklaması

3.- Komisyon Başkanı Derya Yanık'ın, Şanlıurfa Milletvekili Mahmut Tanal'ın yaptığı açıklamasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

III.- İHTİSAS KOMİSYONLARI

A) GÖRÜŞMELER

1.- İstanbul Milletvekili Adem Yıldırım'ın İslamofobi ve Irkçılık ile Mücadeleye İlişkin Alt Komisyonu, Bursa Milletvekili Yüksel Selçuk Türkoğlu'nun Doğu Türkistan Gerçekleri Alt Komisyonu, Osmaniye Milletvekili Derya Yanık'ın İslamofobi ve Irkçılık İnceleme Alt Komisyonu kurulmasına dair önergelerinin görüşmeleri

IV.- AÇIKLAMALAR

1.- *Diyarbakır Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Komisyon üyesi Hatay Milletvekili Şerafettin Can Atalay'a ilişkin açıklaması*

2.- *Diyarbakır Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Komisyon Başkanı Derya Yanık'ın yaptığı açıklamasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması*

3.- *Şanlıurfa Milletvekili Mahmut Tanal'ın, Komisyonun çalışma günlerine ve Şanlıurfa ili Viranşehir ilçesi Evcimen Mahallesi'nin içme suyu mağduriyetinin giderilmesi talebiyle verdiği dilekçenin Komisyon gündemine alınmasına ilişkin açıklaması*

4.- *Şanlıurfa Milletvekili Mahmut Tanal'ın, Şanlıurfa ili Ceylanpınar ilçesinde 12 yaşındaki bir çocuğun intihar etmesi ile ilgili dilekçesinin ilgili alt komisyonun gündemine alınmasına ilişkin açıklaması*

5.- *Kocaeli Milletvekili Radiye Sezer Katırcıoğlu'nun, İslamofobiyle ilgili bir hususa dikkat çekmek istediğine ilişkin açıklaması*

V. KARARLAR

1.- *Alt komisyonun 10 üyeden oluşması ve siyasi parti gruplarına düşen üye dağılımına ilişkin karar*

İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

3'üncü Toplantı

14 Temmuz 2023 Cuma

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, saat 14.07'de açıldı.

Komisyon Başkanı Derya Yanık,

Komisyonun bugünkü gündemine ve Komisyona yapılan bireysel başvurulara,

Cumhuriyet Halk Partisi Grubuna düşen üye seçiminin yapılmasını hatırlattığına ve alt komisyonların üye seçimine,

Şanlıurfa Milletvekili Mahmut Tanal'ın yaptığı açıklamasında geçen bazı ifadelerine,

İlişkin açıklama yaptı.

İstanbul Milletvekili Adem Yıldırım'ın, İslamofobi ve Irkçılık ile Mücadeleye İlişkin Alt Komisyonu,

Bursa Milletvekili Yüksel Selçuk Türkoğlu'nun, Doğu Türkistan Gerçekleri Alt Komisyonu,

Osmaniye Milletvekili Derya Yanık'ın, İslamofobi ve Irkçılık İnceleme Alt Komisyonu,

Kurulmasına dair önergelerinin görüşmeleri yapıldı.

Önergeler birleştirilerek İslamofobi ve Irkçılık İnceleme Alt Komisyonu kurulması kabul edildi.

Diyarbakır Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu,

Komisyon üyesi Hatay Milletvekili Şerafettin Can Atalay'a,

Komisyon Başkanı Derya Yanık'ın yaptığı açıklamasında geçen bazı ifadelerine

İlişkin açıklama yaptı.

Alt komisyonun 10 üyeden oluşması ve siyasi parti gruplarına düşen üye dağılımı kabul edildi.

Şanlıurfa Milletvekili Mahmut Tanal,

Komisyonun çalışma günlerine ve Şanlıurfa ili Viranşehir ilçesi Evcimen Mahallesi'nin içme suyu mağduriyetinin giderilmesi talebiyle verdiği dilekçenin Komisyon gündemine alınmasına,

Şanlıurfa ili Ceylanpınar ilçesinde 12 yaşındaki bir çocuğun intihar etmesi ile ilgili dilekçesinin ilgili alt komisyonun gündemine alınmasına,

İlişkin açıklama yaptı.

Kocaeli Milletvekili Radiye Sezer Katırcıoğlu, İslamofobiyle ilgili bir hususa dikkat çekmek istediğine ilişkin açıklama yaptı.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından saat 14.52'de toplantıya son verildi.

14 Temmuz 2023 Cuma

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.07

BAŞKAN: Derya YANIK (Osmaniye)**BAŞKAN VEKİLİ: İbrahim YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar)****BAŞKAN VEKİLİ: Mustafa Sezgin TANRIKULU (Diyarbakır)****SÖZCÜ: Naci ŞANLITÜRK (Ordu)****KÂTİP: Nevroz UYSAL ASLAN (Şırnak)**

BAŞKAN DERYA YANIK – Çok kıymetli arkadaşlarım, basınımızın değerli mensubu arkadaşlar ve varsa aramızda Komisyon çalışmamızı izlemek için gelen katılımcı arkadaşlarımız; hepiniz hoş geldiniz. Saygıyla ve sevgiyle selamlıyorum.

Bugün artık 3'üncü toplantımız. Komisyonumuz da yavaş yavaş toplantılarına ve çalışmalarına başlıyor.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Derya Yanık'ın, Komisyonun bugünkü gündemine ve Komisyona yapılan bireysel başvurulara ilişkin açıklaması

BAŞKAN DERYA YANIK - Değerli arkadaşlar, geçtiğimiz 2'nci toplantıda yaptığımız çalışma ve aldığımız kararlar doğrultusunda 3 alt komisyonumuz kuruldu ve dün itibarıyla da kendi seçimlerini yapıp -Başkanlık seçimlerini de yaptılar- çalışmalarına başlamış oldular.

Geçtiğimiz toplantıda yine bir öneri vardı. Öneri sahibi arkadaşımız Selçuk Bey burada mı? Yoklar. Selçuk Bey'in Uygur Türkleriyle alakalı bir alt komisyon kurulması önerisi vardı, daha sonra Adem Yıldırım arkadaşımız da benzeri bir şekilde İslamofobiyle alakalı bir alt komisyon kurulması önerisinde bulundular. Bugünkü toplantımızın aslında gündemi yeni kurulacak alt komisyonumuzla alakalı, bununla ilgili kararları oluşturmak üzere. Ancak ben toplantı içeriğine geçmeden, size, Komisyonumuza 28'inci Yasama Döneminde yani bugün 14 Temmuz 2023 itibarıyla yapılan başvuru sayısından da biraz bahsetmek istiyorum. Geçen toplantıda 321'di yanılmıyorsam, bugün itibarıyla 441 başvuru yapılmış; bunlardan 194 başvuru ceza infaz kurumlarında karşılaşılan sorunlara ilişkin, 89 başvuru da yargı organlarının görev alanlarına ilişkin. Çok ivedi bir biçimde, gelen başvurularla ilgili işlemleri de ilgili kurumlara göndermeye başladık. Hemen hemen yarından fazlası, hatta daha fazlası çıktı ve dolayısıyla onların takiplerini de başvurular geldikçe yapacağız.

III.- İHTİSAS KOMİSYONLARI**A) GÖRÜŞMELER**

1.- İstanbul Milletvekili Adem Yıldırım'ın İslamofobi ve Irkçılık ile Mücadeleye İlişkin Alt Komisyonu, Bursa Milletvekili Yüksel Selçuk Türkoğlu'nun Doğu Türkistan Gerçekleri Alt Komisyonu, Osmaniye Milletvekili Derya Yanık'ın İslamofobi ve Irkçılık İnceleme Alt Komisyonu kurulmasına dair önergelerinin görüşmeleri

BAŞKAN DERYA YANIK - Değerli arkadaşlar, şimdi izninizle biraz önce ifade ettiğim ana gündemimize geçelim. İnsan Haklarını İnceleme Komisyonumuza yeni alt komisyon kurulması noktasında 2 önerge geldiğini söylemişim. Şimdi arkadaşımız önergeleri okusun, ondan sonra gündemimize devam edelim.

14/7/2023

Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığına

“İslamofobi ve Irkçılık İle Mücadeleye İlişkin Alt Komisyon” kurulması hususunda gereğinin yapılmasını saygılarımızla arz ederiz.

Adem Yıldırım

İstanbul

Gerekçe:

Günümüz dünyası globalleşmiş, âdeta büyük bir dünya köyü hâline gelmiştir. Özellikle teknolojinin, iletişimin, ulaşımın ve internet kullanımının en fakir ülkeden en zengin ülkelere varıncaya kadar yaygınlaşması ve kullanılması, insanların ırkları, dilleri, yaşadığı mekânlar ve coğrafyalar farklı da olsa dünyanın bir ucunda yaşayan insanların dünyanın diğer ucunda yaşayan insanları tanımalarına sebep olmuş, bu tanışma insanlar arasındaki iletişimi, duygusallığı artırdığı gibi empatiyi de artırmış ve zaman içinde yaşanan olumsuzluklar sebebiyle birbirlerine destek verme ve birbirini anlama boyutuna ulaşmıştır.

Gerek bölgesel gerek küresel ve gerekse başka etkenlerle ortaya çıkan savaşlar ile dünyayı etkisi altına alan sağlık sebepleri ve başka doğal sebepler yüzünden dünya 2’nci kavimler göçüne maruz kalmıştır. Dünyanın başka bir yerinde yaşayan insanlar küresel güçlerin insan haklarını temelden ihlal ettiği için göçe zorlanmış, göç ettiği yerlerde de insanlık dışı uygulamalarla karşı karşıya kalmıştır. Oysa insanların doğuştan gelen en temel haklarından olan;

1) Yaşama hakkı (Irz, nesep ve namusunun korunması, mülkiyet hakkı, aklın korunması hakkı, inancın ve neslin korunması hakkı)

2) Sözleşmeden doğan haklar,

3) Adalet gereği doğan haklar (eşit işe eşit ücret, aynı şartlardaki suça aynı ceza, yaralama ve cana kıyma neticesinde ödenecek tazminat gibi)

4) Emekten doğan haklar; en temel hakları hem ırkçılık ve hem de inanç gibi sebepler yüzünden ihlal edilmektedir. Bu ihlallerin temelinde de hakkı değil, kuvveti üstün tutma arzusu yatmaktadır.

Son dönemlerdeki, Avrupa başta olmak üzere, Batı’daki ırk temelli insan hak ihlalleri ile din temelli ve özellikle İslam karşıtlığı üzerinden yapılan hak ihlalleri böyle bir komisyon kurulmasını zaruri kılmaktadır.

7/7/2023

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığına

28’inci Yasama Döneminde, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu bünyesinde, Çin Halk Cumhuriyeti’nin Sincan Uygur Özerk Bölgesi dediği Doğu Türkistan’da, Uygur ve Kazak başta olmak üzere Türk soydaşlarımızın kamplarda yaşamak zorunda bırakıldığı yönündeki iddialarla ilgili olarak araştırma ve incelemelerde bulunmak amacıyla “Doğu Türkistan Gerçekleri Alt Komisyonu” kurulması hususunda gereğini saygılarımla arz ederim.

Yüksel Selçuk Türkoğlu

Bursa

Gerekçe:

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Kanunu’nun 4’üncü maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi uyarınca “Türkiye’nin insan hakları uygulamalarının, taraf olduğu uluslararası andlaşmalara, Anayasa ve Kanunlara uygunluğunu incelemek ve bu amaçla, araştırmalar yapmak, bu konularda iyileştirmeler, çözümler önermek,” Komisyonun görevleri arasında yer almaktadır. Bu nedenle, söz konusu kanunun 6’ncı maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “Komisyon, incelemelerini alt komisyonlar kurmak suretiyle de yapabilir.” hükmü çerçevesinde, ihtiyaç duyulan konularda araştırma ve inceleme yapmak amacıyla İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu bünyesinde alt komisyonlar kurulmaktadır.

Buradan hareketle, Çin’in Sincan Uygur Özerk Bölgesi dediği, Türklerin ata yurdu olarak bilinen Doğu Türkistan’da, Uygur ve Kazak başta olmak üzere Türklerin kamplarda yaşamak zorunda bırakıldığı yönündeki iddialar dünya gündeminde olan ve insan halklarıyla doğrudan alakalı bir konudur. Buralarda zorla çalıştırma, işkence ve cinsel taciz gibi son derece ciddi iddialar da söz konusudur. Uygur Türklerinin kamplara mahkûm edilmelerinin nedeni olarak Çin Halk Cumhuriyeti tarafından yasaklanan “aşırılık” fiillerinin işlenmesi gösterilmektedir. Bunların arasında namaz kılmak, oruç tutmak, dinî ve millî kültürlerine dair yazılı ve basılı eser bulundurmamak, farklı ülkelere gitmek, Çin dışında yaşayan insanlarla iletişim kurmak olduğu bildirilmektedir. Türkiye vatandaşı olan çok sayıda Uygur Türkü akrabalarıyla telefon görüşmesi dahi yapamamaktadır. Suçlama konusu bu fiiller temel insan hakları arasında sayılmasına karşın, herhangi bir toplumun sırf bir dine ya da milliyete mensup olduğu için kamplarda yaşamaya mecbur bırakılmaları ve orada en temel haklardan yoksun bırakılmaları iddiaları kabul edilebilecek ya da görmezden gelenebilecek iddialar değildir.

Sorunun güncelliği ve önemine binaen, 28’inci Yasama Döneminin birinci devresinde Komisyonun bu konuda bir alt komisyon kurarak konuyla ilgili araştırma ve incelemelerde bulunması yerinde olacaktır. Kurulması durumunda alt komisyonun aşağıdaki çalışmaları yapması öngörülmektedir:

Uygur Türklerinin bölgedeki yaşam şartlarını araştırmak, doğruluğu teyit edilmiş gerçek bilgileri Türk ve dünya kamuoyuyla paylaşmak.

Uluslararası heyetlerin ilgili kamplarda inceleme yapmalarına yönelik yasakların kaldırılması için dünyadaki etkin insan hakları savunucusu teşkilatlarla temasa geçmek ve ortak faaliyetlerde bulunmak.

Çin Hükûmetinin, uluslararası kamuoyuna “Meslek Edindirme Kursu” ya da “Terörle Mücadele Amaçlı Eğitim Merkezleri” diye adlandırdığı bu kamplarda yaşanan gerçekleri Türk ve dünya medyasıyla paylaşmak.

Bu kamplarda gerçekten insanlık suçu işlenip işlenmediğini incelemek, orada yaşayanların büyük bir kısmından haber alınmadığı iddialarını araştırıp gerçek rakamsal verilerle raporlaştırmak.

Uygur Türklerinin ileri sürdüğü gibi Çin Halk Cumhuriyeti için bir tehdit, bir saldırı ya da bir savaş tehlikesi olarak itham edilmeleriyle ilgili varsa ortaya konan verileri de yerinde incelemeyi talep etmek.

Çin hapisanelerinde tutulduğu söylenen Uygur kökenli Türk vatandaşlarının içinde bulunduğu hayat koşullarını araştırmak, buralara heyet ziyaretleri yapabilmek için Çin Hükûmetinden talepte bulunmak, Hükûmetimizin de bu talebin takipçisi olmasını istemek.

Türkiye’nin bu bölgede olup biten insan haklarına aykırı hadiseler için basit kınamalar ve görev savıcı açıklamalar yapmasının dışında, uluslararası hukukun yaptırımlarını gündeme getirerek caydırıcı somut adımlar atma gibi etkin bir misyon üstlenmesini talep etmek.

BAŞKAN DERYA YANIK – Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, her 2 önerge de aslında mahiyeti itibarıyla birbirine çok yakın. Geçtiğimiz toplantıda da aslında şifahen yaptığımız konuşmada benzeri görüşleri arkadaşlarımız da teklif sahibi arkadaşlarımız da ifade etmişlerdi. İzninizle ben bu konuda bir üçüncü öneride bulunmak istiyorum. Her

iki konuyu İslamofobi ve ırkçılık uygulamalarının araştırılmasına ilişkin bir alt komisyon oluşturmak şeklinde birleştirelim ve başlık altında da arkadaşlarımızın gerekçe kısmında ifade ettikleri ve konularla ilgili başkaca araştırılması gereken hususlar varsa gayet tabii ki Komisyon kendisi çalışmaları esnasında bunları da dâhil edebilir. Bu anlamda, öncelikle her 2 önerenin tek bir başlık altında bir alt komisyonun konusu olmasını oylarınıza sunayım, ondan sonra teklif içeriğine geçeceğim.

Mahmut Bey, siz bir şey söyleyeceksiniz.

Buyurun.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Bugüne kadar kaç tane alt komisyonumuz kuruldu ve isimleri neler şu anda?

BAŞKAN DERYA YANIK – Şu anda 3 tane yani bizim 28’inci Dönem itibarıyla kurduğumuz 3 alt komisyon var; Tutuklu ve Hükümlü Hakları, Göç ve Uyum ve Çocuk. Geçen 27’nci Dönemde kurulan komisyonlarımızın bir anlamda devamı ve aslında sadece onların devamı niteliğinde değil, Komisyon olarak bizim, özellikle yoğun çalıştığımız alanlarda alt komisyonlar olarak belirlediğimiz “İslamofobi” başlığı yine geçen dönemde arkadaşlarımızın çalıştığı başlıklardan biri. Fakat İslamofobi ve ırkçılık iki ayrı –özellikle Avrupa’da yükselen ırkçılık diye geçen dönem çalışmışsınız- başlık, birbiriyle gayet tabii ki temas noktaları yoğun fakat bire bir aynı olmadığı için her iki başlığı da kapsayan bir alt komisyonun olması doğrusu kişisel olarak bana daha doğru geliyor. O yüzden sizlerin oylarına sunuyorum.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Bu noktada ben söz alabilir miyim.

BAŞKAN DERYA YANIK – Buyurun lütfen.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Daha sonra söz alacağım ama Komisyonun çalışma alanı bakımından tabii ki İslamofobi ve ırkçılık bir arada olur, hiçbir itirazımız yok ancak buna hem Türkiye’de, dünyada gelişen, Avrupa’da gelişen en büyük insan hakları ihlallerinden bir tanesi de -bunlarla bağlantılı- nefret söylemi. Dolayısıyla nefret söylemi yeni gelişen ırkçılığın çok önemli boyutlarından bir tanesi ve kutuplaşmanın, hedef göstermenin bir aracı hâline gelmiş durumda bütün dünyada neredeyse ırkçılıkla bağlantılı olarak. Dolayısıyla Komisyonun çalışma alanının nefret söylemini de kapsayacak bir biçimde genişletilmesini ben öneriyorum.

BAŞKAN DERYA YANIK – Aslında zaten içeren bir şey yani ırkçılık söz konusuysa muhakkak beraberinde bir nefret söylemi muhakkak vardır.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Yaratacağımız algı bakımından da ve hedeflediğimiz kitle bakımından da böyle bir başlığın olmasının yararlı olacağını düşünüyorum.

BAŞKAN DERYA YANIK – Gerekçelere ekleyelim. Biraz önce söylediğim gibi, şimdi, aslında biraz daha sesli düşündüğümüzde bir sürü alt başlık, araştırma konuları, çalışma konuları çıkacak. Dolayısıyla bizim komisyonu kurma gerekçemize nefret söylemlerini de ekleyelim, başlık itibarıyla zaten ırkçılık ve İslamofobi’de her hâlükârda bir nefret söyleminin olması gerekiyor.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Onu virgülle yapsak “İslamofobi, ırkçılık ve Nefret Komisyonu”.

BAŞKAN DERYA YANIK – “Nefret Söylemi Uygulamalarının Araştırılmasına İlişkin...”

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – “Nefret Söylemiyle Mücadele” aslında.

BAŞKAN DERYA YANIK – Aslında, bizim ilk önerimizde “İslamofobi ve ırkçılıkla Mücadele” diye ama “mücadele” çok iddialı tabii. Biz Komisyon olarak mücadeleden daha çok bir dikkat ve araştırma komisyonuyuz. Dolayısıyla “mücadele” o anlamda, amacı aşan, Komisyonun çalışma kapsamını da aşan bir ifade, “araştırılması” sanki daha doğru geliyor. Nefret söylemini ekleyebiliriz isterseniz...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Kanundaki deymi desek Başkanım, “İncelemeleri Alt Komisyonu” gibi, kanundaki deyimle.

BAŞKAN DERYA YANIK – Tamam.

“İslamofobi ve Irkçılık Uygulamalarının İncelenmesine İlişkin Alt Komisyon.”

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – “İslamofobi, Irkçılık ve Nefret Söylemlerini İnceleme Alt Komisyonu.”

BAŞKAN DERYA YANIK – “Nefret Söylemlerini” başlığa ekleyelim mi? Sezgin Bey, gerekçeye ekleyelim, ne dersiniz?

ABDURRAHMAN TUTDERE (Adıyaman) – Başlığa eklenmesinin de bir sakıncası yok ki.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Ben açımdan şöyle: Gerekçesine yazarsak da olur tabii ki ama bizim yaratacağımız algı önemli muhataplarımız bakımından, biraz da öyle anlaşılması bakımından önemli. Ben bu nedenle önemsedim yoksa tabii ki...

BAŞKAN DERYA YANIK – Başlığa eklenmesinde bence hiçbir sakınca yok, sadece çok uzun ve akılda kalmayan başlıklar olduğunda bir süre sonra şey oluyor...

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Yaratacağı algı bakımından, çalışmamız bakımından da yararlı olur diye düşünüyorum ben.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Sınırları daha geniş tutar.

BAŞKAN DERYA YANIK – Sınırdaki sıkıntı yok, zaten nefret söylemi, İslamofobinin temeli de nefret.

Adem Bey, buyurun.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – “Nefret” ifadesinin böyle bir Komisyonda olmasına burada karşı çıkacak kimsenin olduğunu düşünmüyorum ancak başlıkları çoğaltmamız, tanımlamaları uzatmamız başlıklar üzerinden iş yapar hâle bizi sokacaktır. Bence zaten ırkçılığın en temelinde nefret söylemi vardır, kendi bünyesinde mündemiç olduğu için, barındırdığı için böyle bir şeyi başlığa koymayı teknik açısından da uygun görmüyoruz yani hukuk tekniği açısından da söylem tekniği açısından da uygun olmadığı kanaatindeyim.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Bir ilave yapabilir miyim izin verirseniz.

BAŞKAN DERYA YANIK – Lütfen, tabii ki.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Başlık tabii ki gerekçeden ayrılmaz olan bir hükümdür, gerekçede varsa orada onu izah etmekte fayda var çünkü geçmişte, bir önceki dönemde ben İslamofobi Komisyonunun üyesiydim, o dönem biz Uygur Türkleriyle ilgili ırkçılık olayı nedeniyle gitmek istedik hakikaten ama bazı başlık söylemleri vesairelerden dolayı sıkıntılar yaşadık, yaşamadık desek gerçek dışı olur. Ama bizim bu başlığa “İslamofobi, Irkçılık ve Nefret Söylemi İncelemeleri Alt Komisyonu” dememizin hiçbir mahzuru yok, bence ona fazla takılı kalmamak lazım, elimizin geniş tutulmasının da bir zararı yok, yarın öbür gün uygulama açısından da bir sıkıntısı olmaz.

BAŞKAN DERYA YANIK – Çalışma anlamında zaten sıkıntı yok yani kapsayıcılık...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Evet, kapsayıcılık anlamında -bilmiyorum- “nefret söylemi”nin olmasında fayda var diye düşünüyorum çünkü uluslararası vereceğimiz mesaj önemli, Türkiye’deki vereceğimiz mesajlar önemli, demokratikleşme açısından bence faydalı olur diye düşünüyorum.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN DERYA YANIK – Mustafa Bey, buyurun.

MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) – Sayın Başkanım, ben de sizin gibi düşünüyorum. Aslında, geçen dönemde de gerçekten çalışma yapılmış, bence tek komisyonda... Sezgin Bey’in dediği gibi “nefret söyleminin” başlıkta geçmesinde bir sakınca da yok, aslolan niyet yani bunlar birbirinin içine geçmiş kavramlar.

BAŞKAN DERYA YANIK – Gerekçede zaten ifade edeceğimiz için, her hâlükârda çalışmaya dâhil edilecek.

MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) – Evet, buna takılmaktan ziyade, bence tek komisyon yani hem Uygur Türkleri için hem de şey için tek bir komisyon... Mesafe almak açısından başlığa da eklenebilir bence çünkü niyette herkes aynı şeyi paylaşıyor, oylama yapıp devam edelim diye düşünüyorum efendim.

BAŞKAN DERYA YANIK – Mahmut Bey’in düzeltmesiyle “nefret söylemi” hariç “İslamofobi ve Irkçılık İnceleme Alt Komisyonu” çok daha kompakt bir başlık, ondan sonra gerekçeye “nefret söylemi”ni ekleyelim ve devam edelim, uygulama vesaireye gerek yok.

O hâlde oya sunuyorum, “İslamofobi ve Irkçılık İnceleme Alt Komisyonu” olarak yeni bir alt komisyon oluşturulmasını oylarınıza sunuyorum değerli arkadaşlar: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Dediğimiz gerekçeyi de...

BAŞKAN DERYA YANIK – Evet, gayet tabii.

Gerekçemize ayrıca nefret söylemlerinin araştırılması, bununla ilgili tespitlerin de yapılması hususunu bir paragraf olarak ekleyeceğiz, ekleyip okuyalım.

Bu arada demin unuttum -çok özür dileyerek, Selçuk Bey’in hakkı üzerimde kalsın- Yüksel Selçuk Türkoğlu, önerge sahiplerimizden bir arkadaşımız, Bursa Milletvekilimiz, dün Genel Kurulda görüşmüştük, mazeretini bildirmişti; bugün şehir dışında, Ankara dışında bir programı olduğunu söylemişti, onu kayıtlara geçirelim.

İkincisi, Mehmet Sait Yaz, Diyarbakır Milletvekilimiz, Komisyon üyemiz, o da küçük bir operasyon geçirdiği için birkaç gün evde dinlendiğini ifade etmişti ve mazeretlerini bildirmişti. Gıyaben geçmiş olsun diyoruz, dolayısıyla o mazeretleri de kayıtlara geçirelim.

HASAN BASRÎ SÖNMEZ (Isparta) – Başkaca bir şey var mı Başkanım?

BAŞKAN DERYA YANIK – Başka bir gündem yok.

Aslında gerekçeyi hazırlarken...

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Kayıtlara geçmesi açısından bir şey ifade edebilir miyim?

BAŞKAN DERYA YANIK – Lütfen, tabii.

IV.- AÇIKLAMALAR

1.- Diyarbakır Milletvekili Mustafa Sezgin Tanriktulu’nun, Komisyon üyesi Hatay Milletvekili Şerafettin Can Atalay’a ilişkin açıklaması

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Komisyonumuzun üyesi Şerafettin Can Atalay hâlen tutuklu, cezaevinde. Komisyon çalışmalarına ve hâliyle Genel Kurul çalışmalarına katılamıyor tutuklu olduğu gerekçesiyle. Dün itibarıyla Yargıtay 3. Dairesi, avukatların yaptığı başvuruyla ilgili olarak “ret” kararı verdi. Tabii, yargı uygulamalarına müdahale edemeyiz ama eleştirme konusunda da bir engel yok.

HASAN BASRİ SÖNMEZ (Isparta) – Oylama falan yok herhâlde.

BAŞKAN DERYA YANIK – Oylama var aslında ama beş dakika... Geldi arkadaşlar, beş dakika... Çünkü önergeyi oylayıp ondan sonra kabul edip çıkacağız, hep beraber çıkacağız.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Yargıtayın 3. Dairesinin dün itibarıyla verdiği karar, Anayasa Mahkemesinin daha önce verdiği, yine bu Parlamentonun mensubu olan Ömer Faruk Gergerlioğlu ve Leyla Güven kararlarında ortaya koyduğu gerekçelere aykırı. Anayasa Mahkemesi, o kararlarında çok açık bir biçimde daha önceki görüşlerinden ayrılarak Anayasa'nın 14'üncü maddesindeki sınırlamanın öngörülebilir ve belirli olmadığını, dolayısıyla yargı organlarının bunu inceleme ve öngörme noktasında bir tutum alamayacağını, yasama organının 14'üncü maddedeki durumlar başlığının ne anlama geldiğini daha belirgin bir hâlde getirmesi noktasında bir tespit yaparak ihlal kararı vermişti, her iki dosyada da hem Gergerlioğlu'nun dokunulmazlığı konusunda hem de Leyla Güven'in dokunulmazlığı konusunda ihlal tespiti kararı vermişti. Dolayısıyla Anayasa Mahkemesi kararları hem bütün organlar bakımından hem devlet organları bakımından hem de yargı organları bakımından bağlayıcıdır. Her olay için ayrı bir karar vermesi gerekmez Anayasa Mahkemesinin, sonuçta aynı zamanda bir içtihat mahkemesidir. Sonuçta, içtihat oluşturmada önemli bir yargı kurumu olan Yargıtayın, Anayasa Mahkemesinin bu içtihatlarından ayrılarak Anayasa'nın 67'nci maddesindeki seçme ve seçilme hakkına, yine Anayasa'nın 83'üncü maddesindeki yasama dokunulmazlığına aykırı bir biçimde böyle bir tutum almasının ben insan hakları bakımından da ve bizim yürüttüğümüz yasama faaliyetleri bakımından da doğru olmadığını düşünüyorum. Şerafettin Can Atalay seçilmiş milletvekilidir, Yüksek Seçim Kurulu seçime girmesinde herhangi bir engelin olmadığını ortaya koymuştur. Dolayısıyla, yeri Parlamentodur, yeri bu bizim çalışma ortamımız olan İnsan Haklarını İnceleme Komisyonudur. Yargıtayın bu kararının doğru olmadığını bir kez daha kayıtlara geçmesi bakımından da buradan ifade ediyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

2.- Komisyon Başkanı Derya Yanık'ın, Cumhuriyet Halk Partisi Grubuna düşen üye seçiminin yapılmasını hatırlattığına ve alt komisyonların üye seçimine ilişkin açıklaması

BAŞKAN DERYA YANIK – Teşekkür ediyorum Sezgin Bey.

Bu arada Cumhuriyet Halk Partisi Grubu için hatırlatma yapayım: Türkan Hanım, Türkan Elçi Komisyonumuzdan çekildi aslında. Çekilme dilekçesini geçtiğimiz 1'inci toplantıdan önce vermişti dolayısıyla yerine bir üye seçimi yapılması gerekiyor; bunu hatırlatmış olayım.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Meclis Başkanlığına bildirilecek.

BAŞKAN DERYA YANIK – Evet, onu arkadaşlarımıza da not olarak bildirmiş olalım, sizin de bilginizde olsun.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

2.- Diyarbakır Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Komisyon Başkanı Derya Yanık'ın yaptığı açıklamasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Ama şöyle bir durum da olmuş, onu da söyleyeyim: Daha burada komisyon kurulmadan -yazının tam niteliğini bilmiyorum ama biraz önce Grup Başkanımız aradı beni, toplantıya başlamadan önce- bu komisyona 2 üye istemiş Meclis Başkanlığı. Acaba Komisyon mu yazdırdı yazıyı?

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Mecliste okundu ya.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Hayır, o değil, ben onu söylemiyorum. Şu anda kuracağımız komisyonla ilgili olarak Meclis Başkanlığından, daha komisyon kurulmadan... Komisyon burada kurulacak çünkü...

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

2.- Komisyon Başkanı Derya Yanık'ın, Cumhuriyet Halk Partisi Grubuna düşen üye seçiminin yapılmasını hatırlattığına ve alt komisyonların üye seçimine ilişkin açıklaması (Devam)

BAŞKAN DERYA YANIK – Şunun için, biraz hızlı olmak açısından ben özellikle rica etmiştim arkadaşlarımızdan: Şimdi, alt komisyonlarımızın sayıları belli ve alt komisyonlarda bizim komisyon sayımızda bir değişiklik olmadığı için -yani onar üyeden olacak alt komisyonlar ve siyasi partilerin de üye sayısı belli- eğer önden hazırlık olursa hemen bizim toplantımızdan sonra komisyon kendi toplantısını da yapıp karar şeyini oluşturur ve devam eder diye düşünmüştüm. Dolayısıyla, bugün verirsiniz arkadaşlarımız hemen toplantı sonrasında toplanırlar, değilse daha sonra da olabilir, sıkıntı yok.

III.- İHTİSAS KOMİSYONLARI (Devam)

A) GÖRÜŞMELER (Devam)

1.- İstanbul Milletvekili Adem Yıldırım'ın İslamofobi ve Irkçılık ile Mücadeleye İlişkin Alt Komisyonu, Bursa Milletvekili Yüksel Selçuk Türkoğlu'nun Doğu Türkistan Gerçekleri Alt Komisyonu, Osmaniye Milletvekili Derya Yanık'ın İslamofobi ve Irkçılık İnceleme Alt Komisyonu kurulmasına dair önergelerinin görüşmeleri (Devam)

BAŞKAN DERYA YANIK - Gerekeceyi yazarken, nefret söylemi, İslamofobi...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Zaten İslamofobiye oluşturan nefret söyleminin ta kendisi.

BAŞKAN DERYA YANIK – Elbette öyle ama “nefret söylemi” biraz ondan da öte bir şey, daha geniş olduğu için.

Şöyle -açıkcası ben yeterli bulmadım ama sizin de görüşlerinize sunalım, ondan sonra gerekçe olarak geçsin- hazırlamış arkadaşlar: “Dünyadaki İslamofobik ve ırkçı uygulamalar siyasete ilave olarak eğitimde, çalışma hayatında, günlük hayatta, kamu politikalarında, yargıda ve nefret söylemi olarak toplumsal dokuda kendini göstermektedir. Genel olarak yabancıların, özelde ise Müslümanların ırklarından ve dinlerinden dolayı ayrımcılığa maruz kalmaları...” diye devam ediyor. Nefret söylemini sadece İslamofobik ve ırkçı uygulamalar özelinde almış ama nefret söylemi başka ve daha üst bir başlıktır. Şöyle diyebiliriz: “Dünyadaki İslamofobik ve ırkçı uygulamalar, nefret söylemleri siyasete ilave olarak eğitimde, çalışma hayatında, günlük hayatta, kamu politikalarında...”

AHMET SALİH DAL (Kilis) – “Her türlü kamusal ve sosyal alanda” denilse daha kapsamlı olur.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – İşte sadece “kamusal alanda” değil, üzerine eklemek lazım.

BAŞKAN DERYA YANIK – Arkadaşlar, müsaadenizle önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığına

İslamofobi ve Irkçılık İnceleme Alt Komisyonu kurulması hususunda gereğinin yapılmasını saygılarımla arz ederim.

Derya Yanık

Osmaniye

Gerekece:

İrkçilik, özetle, insanlar arasındaki eşitliği yok sayma ve üstün gördüğü ırka birtakım hak ve imtiyazlar tanımak suretiyle onları ayrıcalıklı kılma düşüncesine dayanmaktadır. Bu kapsamda ırkçılık, insana birey olarak değer atfetmek yerine, insanı mensup olduğu ırk üzerinden konumlandırmaktadır. Kültürel ırkçılığın bir türü olarak görülen İslamofobide ise kişinin ırkından değil Müslüman olmasından kaynaklı bir ayrımcılık söz konusudur.

Günümüzde İslamofobik ve ırkçı eylem-söylemler, günlük hayatın bir gerçeği hâline gelmiştir. Özellikle siyasi partilerin oylarını artırmak amacıyla halktaki hassasiyetleri siyasetin bir konusu hâline getirmesi, halkta diğerlerine karşı korku ve kaygıyı artırmakta; sonuç olarak İslamofobik ve ırkçı eylem ve söylemler, bazı ülkelerde ana akım siyasete yön verebilecek duruma gelebilmektedir.

Dünyadaki İslamofobik ve ırkçı uygulamalar ile nefret söylemleri siyasete ilave olarak eğitimde, çalışma hayatında, günlük hayatta, kamu politikalarında ve yargıda kendisini göstermektedir. Genel olarak yabancıların, özelde ise Müslümanların ırklarından ve dinlerinden dolayı ayrımcılığa maruz kalmaları, bu kişilerin inançlarını yaşamalarını ve düşüncelerini paylaşmalarını her geçen gün zorlaştırmaktadır. Bu uygulamalar, bazı ülkelerde söylem boyutunu da aşarak fiziki müdahaleye, hatta ağır şiddet ve soykırıma varan sonuçlara sebebiyet vermektedir.

Zikredilen İslamofobi ve ırkçılık kaynaklı uygulamalar, dünyada herhangi bir coğrafyayla sınırlı değildir. Amerika Birleşik Devleti'nde tarihsel olarak siyahların ve 11 Eylül saldırılarından sonra Müslümanların karşılaştığı uygulamalar, Avrupa ülkelerindeki göçmenlerin kökenleri nedeniyle maruz kaldıkları ayrımcı uygulamalar ve Çin Halk Cumhuriyeti'nin Sincan Uygur Özerk Bölgesi'nde Müslüman Uygur Türkleri ile diğer Müslüman toplulukların karşılaştıkları sorunlar, İslamofobi ve ırkçılık uygulamalarının coğrafi sınır tanımadan bütün dünyada yayılmış olduğunu göstermektedir.

Kurulması durumunda, alt komisyon, yukarıda anılan İslamofobik ve ırkçı uygulamalar ve her türlü ayrımcılık ile nefret söylemlerinin neden olduğu insan hakları ihlalleriyle ilgili yerinde incelemeler yapmayı, bu konuda çalışan uluslararası kurum ve kuruluşlarla görüşmelerde bulunmayı, toplantılar aracılığıyla üniversitelerde ve sivil toplum örgütlerindeki alan uzmanlarından ayrıntılı bilgi almayı planlamaktadır. Bu çalışmalar neticesinde alt komisyon ulusal ve uluslararası kamuoyunda İslamofobi ve ırkçılık konularında farkındalık oluşturmayı, problemleri tespit etmeyi ve bu problemlere çözümler geliştirmeyi hedeflemektedir.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Bence yetmiyor. Yetmiyor Başkanım.

BAŞKAN DERYA YANIK – Nasıl bir öneriniz var?

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Yani burada tek bir yerde dünyadaki nefret söylemleri... Biz, burada, Komisyonun nefretle ilgili asıl iç niyetine, ulaşmak istediği hedefe ulaşamamış olacağız. Yani ben burada o Komisyonunda bulunan bir arkadaşınızım, o dönem başka hangi arkadaşlarımız vardı bilmiyorum ama Fransa'da yaşadık. Oradaki arkadaşlarımız “Fransa’da genellikle Müslümanlara yönelik olan bu nefret söylemleri artık Türkofofi şeklinde.” dediler. Çünkü oradaki Müslüman Cezayirliiler mevcut olan sistemle kaynaşmış durumda ve Müslümanlarla ilgili bir sorun olduğu zaman Fransa devleti oradaki Cezayir camisinin müftüsünü, cami hocalarını, din insanlarını esas alıyor; Türk imamlarını ve Türk Müslümanları orada esas almıyorlar. Yani biz orada eğer sadece “Müslüman” kavramıyla bunun üzerine gidersek...

BAŞKAN DERYA YANIK – İrkçilik ve nefret söylemi...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – ..biz asıl hedefimiz olan bu nefret söylemi ve ırkçılık üzerine gidememiş oluruz. Biz bunu Fransa uygulamalarında yaşadık, oradaki Müslüman kardeşlerimiz de bize onu söylediler. Artık burada Fransız devleti, Paris’te yaptığımız gibi... Hatta Paris Büyükelçisi

de bu konuya tanıktır, Paris Büyükelçisiyle de irtibata girebilirsiniz. Bizim buradaki asıl hedefimiz İslamofobiye gerçekten en aza indirmek hatta gönül ister ki bitirebilelim bu nefret söylemlerini, ırkçılığı vesaireyi. Yani bana sorulsa aslında burada, nefret söylemi sadece bir örnek. Bazen “dünyadaki nefret söylemleri” diye geçiyor; bu bizim asıl muradımızı sona erdirmeyecek ama bence bu tartışma da biraz yersiz. Yani orada “İslamofobi, ırkçılık ve nefret söylemi” kavramları alt komisyonunda başta, hepimizin derdini, meramını bence bitirir. Yani bu kavrama -ne olur, benim diğer Komisyon arkadaşlarımdan, siz değerli Başkanımдан istirhamım- buna şey kalmayalım.

BAŞKAN DERYA YANIK – Ben sizin hassasiyetinizi çok iyi anlıyorum ve katılıyorum. Nitekim, konuşmanın en başında ben de ona işaret etmeye çalıştım. Şimdi, tabii, birleştirilmiş bir önerge bu. Gerekçe de doğal olarak -her iki önergenin- İslamofobiyle alakalı kısmı ve İslamofobi alt komisyonuyla ilgili gerekçe. ırkçılıkla alakalı -hemen devamında- zaten Amerika Birleşik Devletleri’ndeki siyahların tarihsel arka planına işaretten Sincan Uygur Özerk Bölgesi’ne kadar devam eden bir şey var; artı, nefret söylemleri; nefret söylemi ırkçılık ve İslamofobinin daha üstünde. “Daha üstünde” derken şunu ifade etmeye çalışıyorum, onlarla ilişkili ama onlardan bağımsız, ayrı bir kavrama işaret ediyor, bunu da kapsayacak şekilde bir değerlendirme yaptık. Ben bu gerekçenin ve komisyonun çalışma biçiminin, aslında buradaki heyetin tamamının hassasiyetlerini ve beklentilerini karşılayacak ve kapsayacak biçimde olduğu kanaatindeyim.

Bence kifayetimüzakere...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Valla, özür dilerim tüm üye arkadaşlarımızdan, 2021 yılında nefret alt komisyonunun kurulması yönünde bir dilekçemiz var, o dönemde vermişim. Hatta bunu derken nefret söylemi, Her Türlü ırk Ayrımcılığını Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Uluslararası Sözleşme var, biz bunu da imzalamışız, tarafız arkadaşlar.

BAŞKAN DERYA YANIK – Evet, evet; ırkçılıkla mücadele.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Hatta isterseniz biraz daha öteye gidelim, bilemiyorum ama “nefret” kavramı eğer sizler için sıkıntı yaratıyorsa o zaman “her türlü ayrımcılığın ortadan kaldırılması alt komisyonu” deyin...

BAŞKAN DERYA YANIK – Yok, hayır, hayır. Hiçbir sıkıntı yok, tam tersi.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – ...bence daha rahat ederiz yani kalabilir sizde. En azından yani bilmiyorum Başkanım...

NACİ ŞANLITÜRK (Ordu) – Kelimelere takılmamak lazım Sayın Başkanım.

BAŞKAN DERYA YANIK – Ben şimdi, şöyle, biraz hukuk... Nitekim aramızda...

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Bir cümle...

BAŞKAN DERYA YANIK – Bunu bir tamamlayayım, ondan sonra size söz vereyim.

Aramızda bulunan arkadaşlarımızın pek çoğu hukukçu. Dolayısıyla hukuk mantığı üzerinden baktığımızda, kavramların ya da başlıkların olabildiği kadar kapsayıcı, genel olması, içeriğin çalışmalarla ve uygulamalarla doldurulması esastır hukukta. Yani kazuistik sistem değil, daha çok çerçeve sistemi benimseriz, doğru mu? Dolayısıyla burada da başlığa bütün beklentilerimizi yığmak yerine kapsayıcı, genel bir başlık oluşturur, daha sonra çalışma içerisinde... Nitekim, ırkçılığı konuşurken, ırkçılığı araştırırken nefret söyleminden bağımsız kalabilir misiniz? İslamofobiye araştırırken ırkçılıktan ve nefret söyleminden bağımsız kalabilir misiniz? Kalamazsınız çünkü birbiriyle çok içi içe, bazı yerlerde birbirinin yerine geçen, neredeyse sebep-sonuç ilişkilerini oluşturan bir silsileden bahsediyoruz.

Bence kifayetimüzakere müsaade ederseniz...

Pardon, siz bir şey söyleyecektiniz.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Son paragrafa da nefret söylemiyle ilgili bir cümle eklenirse...

BAŞKAN DERYA YANIK – Var, hemen hatırlatayım: “Kurulması durumunda alt komisyon yukarıda anılan İslamofobik ve ırkçı uygulamalar ile nefret söylemlerinin...”

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – “Ve ırkçı uygulamalar ile” orada bahsettiğiniz “ve” her türlü ayrımcılığın... Uluslararası sözleşme var ya.

BAŞKAN DERYA YANIK – “...nefret söylemlerinin neden olduğu insan hakları ihlalleriyle ilgili yerinde incelemeler yapmayı, bu konuda çalışan ırkçı uygulamalar...”

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – “Ve her türlü ayrımcı”...

ABDURRAHMAN TUTDERE (Adıyaman) – Aslında “nefret ve ayrımcılık” konulması lazım.

BAŞKAN DERYA YANIK – Şöyle diyelim, bir saniye: “İslamofobik, ırkçı uygulamalar ve her türlü ayrımcılık ile nefret söylemlerinin neden olduğu insan hakları ihlalleriyle ilgili yerinde incelemeler yapmayı, bu konuda çalışan uluslararası kurum ve kuruluşlarla...” diye biraz önce arkadaşımızın okuduğu gerekçeyi oluşturmuş olduk.

Gerekçeyi bu şekilde oylayayım artık çünkü oylamam gerekiyor. Oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Hayırlı olsun.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Bir dakikanızı alabilir miyim? Bu bitti, başka bir konu.

BAŞKAN DERYA YANIK – Bu bitti, evet, peki ama şunu bitirelim yani alt komisyonu oluşturmayı bitirelim, ondan sonra size yine söz veririm.

Evet, değerli arkadaşlar, iki önergeyi birleştirerek yeni bir gerekçe oluşturmuş olduk ve bu şekilde İslamofobi ve Irkçılık İnceleme Alt Komisyonunu kurduk.

Yine, diğer alt komisyonlarımızda olduğu gibi, geçen toplantıda arz etmiştim, arkadaşlarımız bütün siyasi parti milletvekili sayılarına göre hesaplamalar yapmışlar ve en az 10 üyeden oluşması gerektiği sonucuna ulaşmıştık. Buna göre diğer alt komisyonlarımızda olduğu gibi yine burada da Adalet ve Kalkınma Partisine 5, Cumhuriyet Halk Partisine 2, Yeşiller ve Sol Gelecek Partisine 1, Milliyetçi Hareket Partisine 1, İYİ Partiye 1 olmak üzere üyelik düşüyor. İsimler oluşmuş zaten.

Milliyetçi Hareket Partisinden Naci Bey burada...

NACİ ŞANLITÜRK (Ordu) – Evet, ben buradayım, Hasan Basri Sönmez’i yeni kurduğumuz Komisyona yazabiliriz.

BAŞKAN DERYA YANIK – Tamam, hemen yazalım.

NACİ ŞANLITÜRK (Ordu) – 2 alt komisyonda ben varım, 2 alt komisyonda da Hasan Basri Bey var.

BAŞKAN DERYA YANIK – Hasan Basri Bey nerenin milletvekiliydi?

NACİ ŞANLITÜRK (Ordu) – Isparta.

BAŞKAN DERYA YANIK – Evet, Komisyonumuz da oluşmuş oldu aslında. Hemen üye isimlerini de okuyorum:

Adem Yıldırım, Mustafa Alkayış, Mehmet Sait Yaz, Meliha Akyol, Harun Mertoğlu AK PARTİ; Sezgin Tanrıkulu, Mahmut Tanal Cumhuriyet Halk Partisi; Yüksel Selçuk Türkoğlu İYİ Parti; Hasan Basri Sönmez Milliyetçi Hareket Partisi; Nevroz Uysal Aslan Yeşiller ve Sol Gelecek Partisi. Hayırlı uğurlu olsun.

Komisyonumuz kendi toplantı gündemini oluşturabilir.

Evet, bu şekilde oluşmuş oldu.

V. KARARLAR

1.- Alt komisyonun 10 üyeden oluşması ve siyasi parti gruplarına düşen üye dağılımına ilişkin karar

BAŞKAN DERYA YANIK – Arkadaşlar, tabii, üye dağılımlarını oylamamız gerekiyor.

Alt komisyonun 10 üyeden ve siyasi parti gruplarına göre biraz önce açıkladığım şekilde oluşması hususunu da oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Siyasi parti gruplarına düşen üyelikleri ve isimleri de belirledik, isimleri de sizlerle paylaştım.

Bugünkü gündemimizle alakalı benim ekleyeceğim bir husus yok.

Görüşmelerimiz...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Sayın Başkanım...

ABDURRAHMAN TUTDERE (Adıyaman) – Özür dilerim. Bir şey söyleyebilir miyim.

Konuyla ilgili değil de şu toplantı saatlerini tam Genel Kurul saatine denk getirmezseniz çünkü muhalefet milletvekilleri Komisyona gittiği zaman...

BAŞKAN DERYA YANIK – Evet, bugün ben de aynı şeyi fark ettim.

ABDURRAHMAN TUTDERE (Adıyaman) – ...başta söz alma şansımız gidiyor, çakışmazsa iyi olur.

BAŞKAN DERYA YANIK – Eyvallah, doğru, doğru, haklısınız. Komisyonla alakalı bugün bir istisna olmuş oldu.

Mahmut Bey, buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

3.- Şanlıurfa Milletvekili Mahmut Tanal'ın, Komisyonun çalışma günlerine ve Şanlıurfa ili Viranşehir ilçesi Evcimen Mahallesi'nin içme suyu mağduriyetinin giderilmesi talebiyle verdiği dilekçenin Komisyon gündemine alınmasına ilişkin açıklaması

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Teşekkür ederim Değerli Başkanım.

Değerli milletvekili arkadaşlar, tekrar hepinizi saygıyla, hürmetle selamlıyorum.

Hepinizden benim istirhamım şu: Tabii, Meclisin çalışma günleri salı, çarşamba, perşembe günleri. Mümkünse -gerçi Değerli Tutdere üstadımız söyledi- yani bu saatleri, bunu mümkünse öğleden önceye yani boş vakitlere, bu çalışmalarımızı aktarabilirsek daha fazla belki faydalı olabilir diye düşünüyorum. Mümkünse, dizayn öyle yapılsa iyi olur.

İkinci husus da şu Değerli Başkanım: Şimdi, bize gelen şikâyetler var. Bizim bu şikâyetlerin haklı olarak başvuru mercimiz İnsan Hakları İnceleme Komisyonu Başkanlığı. Mesela, ben bugüne kadar bu yeni dönem itibarıyla... Şanlıurfa ilimiz Viranşehir ilçesine bağlı Evcimen Mahallesi'nde Yukarı Evcimen Küme Evleri var. Burada ikametgâh eden vatandaşlarımızın haftalardan beri içme suları verilemiyor çünkü içme suyu kuyudan temin ediliyor. Bu kuyu da TİGEM arazisinin içerisinde. TİGEM

mümkün olduğunca buradaki köylere buradan göç etmeleri için suyu vermiyor ve buradaki arızayı da yani Şanlıurfa Belediyesi Sular İdaresinin (SUSKİ) tamiratına da izin vermiyor. Şimdi, burada su bir insan hakkıdır, vatandaş orada içme suyuna erişemiyor. Peki, Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesinin de oradan, suyu bir başka yerden temin etme imkânı yok. Mecburen yıllardan beri TİGEM içerisindeki kuyulardan bu su temin edilmiş durumda ve bu mağduriyetin giderilmesi açısından Komisyonun en azından oraya bir inceleme talebinde bulunması talebiyle dilekçe verdim. Benim sizden istirhamım, bu toplantıda gündeme alınması lazım. 15 Martta vermişiz biz bunu.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

3.- Komisyon Başkanı Derya Yanık'ın, Şanlıurfa Milletvekili Mahmut Tanal'ın yaptığı açıklamasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

BAŞKAN DERYA YANIK – Toplantıda gündeme alınmasına ihtiyaç yok biliyorsunuz, daha doğrusu böyle bir usul de yok zaten ama başvurunuz resmî olarak Komisyona geldiği andan itibaren biz gereğini yapar ve ilgili yerlere yazarız. Hiç sıkıntı değil.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Ya geçmişte, 15 Martta vermişiz, bunlar hep atıl vaziyette bekletiliyor.

BAŞKAN DERYA YANIK – Ama 27'nci Dönem.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Benim uzman arkadaşlarımızdan istirhamım şu: Yani siz ve hepimiz bu şekilde susuz bir yerde yaşayabilir miyiz?

BAŞKAN DERYA YANIK – Gayet tabii ki yaşayamayız.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Olmayacak. Yani istirham ediyorum, bu konuları biraz daha ciddiye alırsak iyi olur.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

4.- Şanlıurfa Milletvekili Mahmut Tanal'ın, Şanlıurfa ili Ceylanpınar ilçesinde 12 yaşındaki bir çocuğun intihar etmesi ile ilgili dilekçesinin ilgili alt komisyonun gündemine alınmasına ilişkin açıklaması

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – İkincisi, yine, Şanlıurfa Ceylanpınar ilçesinde hiçbirimizin tasvip etmediği 12 yaşındaki bir çocuğumuzun intihar etmesi, bunun esbabımuhibesi nedir, ne değildir? Bununla ilgili bir dilekçemiz oldu. Çocuk Komisyonumuz da kuruldu zaten, alt komisyonumuz. Yani bu konuyla ilgili eğer gündemlerine alınırsa inceleme yapılırsa sevinirim.

Teşekkür ederim, saygılarımı sunarım.

BAŞKAN DERYA YANIK – Ben teşekkür ediyorum.

RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU (Kocaeli) – Ben bir söz alabilir miyim.

BAŞKAN DERYA YANIK – Tabii, buyurun.

Gündemle alakalıysa...

5.- Kocaeli Milletvekili Radiye Sezer Katircioğlu'nun, İslamofobiyle ilgili bir hususa dikkat çekmek istediğine ilişkin açıklaması

RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU (Kocaeli) – Kurulan Komisyonla ilgili, İslamofobiyle ilgili bir hususa dikkatlerini çekmek istiyorum tüm Komisyon üyelerimizin.

BAŞKAN DERYA YANIK – Tamam, o zaman gündemle ilgili, buyurun.

RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU (Kocaeli) – Şimdi, nefret söylemi ve nefret diliyle ilgili hassasiyeti yürekten kutluyorum yani buradaki şu yaptığımız tartışmaların çok önemli ve kıymetli olduğunu düşünüyorum ama bir şeye dikkat çekmek istiyorum: Türkiye'deki sığınmacılara, özellikle Suriyelilere yönelik kullanılan dilin, sosyal medyada ve Genel Kurulda ya da farklı platformlarda siyasetin kullandığı o dilin en az Avrupa'da ya da Çin'de ya da herhangi bir yerde oluşan o ayrımcılığı besleyen çok önemli bir unsur olduğuna dikkat çekiyorum.

BAŞKAN DERYA YANIK – Nefret söyleminde ayırım yapmıyoruz...

RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU (Kocaeli) – Buradan da sığınmacılarla ilgili -siyaset yapabiliriz ya da herhangi bir şey yapabiliriz- bu hassasiyeti göstermemiz gerektiğini düşünüyorum çünkü önümüzdeki günlerde sahada bunu görüyorum. O nefret, o ayrımcılık, o ırkçılık yükselmeye başladı ve insanların zihinlerine yerleşmeye başladı. Rica ediyorum, ne olursunuz buna dikkat edin. Evet, siyaset yapalım, eleştirelim en ağır şekilde ama ne yazık ki toplumda insanların vicdanına böyle bir kara lekeyi bulaştırmayalım. Bunun da çok insani bir husus olduğuna dikkat çekmek istiyorum kayıtlara girsin diye.

Çok teşekkür ederim.

BAŞKAN DERYA YANIK – Çok sağ olun, çok teşekkür ediyorum.

Evet, değerli arkadaşlar, Komisyonumuz kuruldu, sayı belirlendi, isimler de oluştu, dolayısıyla gündemimizde görüşülecek başka bir husus kalmadı.

Hepinize çok teşekkür ediyorum.

Toplantıyı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 14:52

